

MARGINALIZACE NA TRHU PRÁCE: PŘÍPAD DLOUHODOBÉ NEZAMĚSTNANOSTI MARGINALIZATION ON THE LABOUR MARKET: THE CASE OF LONG-TERM UNEMPLOYMENT

M. Palát

Abstract

The paper is focused on problems of long-term unemployment, which strongly affect especially European labour markets. Existing differences in the long-term unemployment during the entire period under consideration 1993–2009 are caused by institutional and structural differences of labour markets in particular member countries of the European Union. The high proportion of the long-term unemployment has its significant economic and social consequences. If the situation of long-term unemployed persons remains unsolved, there is a threat of a substantial material and non-material deprivation within this populous group and a threat of the rise of irreversible damages for the entire population. An economic turnaround itself cannot automatically lead to a decrease in the proportion of long-term unemployment. Even though many EU countries succeeded to decrease unemployment in the period preceding current world recession they didn't succeed to decrease the long-term part of unemployment. Thus, the aim of this paper is not only to analyse the development of the long-term unemployment but also to identify potential groups endangered by marginalization and especially to find its causes and to propose possible solutions of this problem. The paper also calls attention to different concepts of social systems, e.g. in Belgium and Denmark. Preventive measures against long-term unemployment stress most frequently the importance of unemployment benefits but also the strongly de-motivating setting the social benefits (especially for low-wage categories) has to be taken into consideration as well as other related factors.

Key words: Marginalization, labour market, unemployment, long-term unemployment

Abstrakt

Příspěvek se zabývá problematikou dlouhodobé nezaměstnanosti, která silně postihuje především evropské trhy práce. Existující rozdíly v dlouhodobé míře nezaměstnanosti během celého sledovaného období 1993–2009 jsou zapříčiněny institucionálními či strukturálními odlišnostmi trhu práce v jednotlivých členských zemích Evropské unie. Vysoký podíl dlouhodobé nezaměstnanosti s sebou nese závažné hospodářské a sociální dopady. Neřešením situace dlouhodobě nezaměstnaných hrozí značná materiální a nemateriální deprivace v této početné skupině i vznik nevratných škod pro společnost jako celek. Samotné ozdravení ekonomiky neznamená automatický pokles podílu dlouhodobé nezaměstnanosti na nezaměstnanosti celkové. Přestože se v mnoha zemích Evropské unie až do nástupu současné světové recese dařilo nezaměstnanost snižovat, často nedocházelo k poklesu podílu nezaměstnanosti dlouhodobé. Cílem tohoto příspěvku proto není pouhá analýza stavu a vývoje dlouhodobé nezaměstnanosti, ale spíše identifikace potenciálních skupin ohrožených marginalizací a zejména nalezení příčin i návrhy možných řešení tohoto problému. Příspěvek upozorňuje i na odlišné koncepty sociálního systému, např. v Belgii či Dánsku. V boji s dlouhodobou nezaměstnaností bývá nejčastěji zdůrazňována výše podpory v nezaměstnanosti, ovšem je třeba vzít v potaz i silně demotivující nastavení dávek sociální podpory (zejména u nízkopříjmových kategorií) a další související faktory.

Klíčová slova: marginalizace, trh práce, nezaměstnanost, dlouhodobá nezaměstnanost

---

Literatura

- [1] BLANCHARD, O. J.: European Unemployment: the Evolution of Facts and Ideas. Economic Policy, January, CEPR, 2006. s. 5-59.
- [2] BUCHTOVÁ, B.: Nezaměstnanost je jako nevy léčitelná nemoc. Psychologie dnes: časopis pro moderní psychologii, Praha 1999, roč. 5, č. 5, s. 8-11, ISSN 1211-5886.
- [3] BUCHTOVÁ, B. Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém. Praha: Grada Publishing, 2002. 236 s. ISBN 80-247-9006-8.
- [4] BURDA, V. A KOL.: Lidské zdroje v České republice 2003. Praha: Národní vzdělávací fond, Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2003. 239 s. ISBN 80-86728-06-4.
- [5] DOW, S.C.: Macroeconomic Thought. A Methodological Approach. Oxford: Oxford University Press. 1985. ISBN 0-631-14084-0.
- [6] DUFEK, J.: Statistická analýza nezaměstnanosti v České republice. Zborník príspevkov z II. Slovenskej štatistickej konferencie „Štatistické metódy v praxi“. s. 43-47. Nitra 2002. ISBN 80-88946-19-0.
- [7] HORÁKOVÁ, M.: Trendy v zahraničních pracovních migracích v České republice v letech 1995-2004. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2004. ISBN 80-239-4278-6.
- [8] HORÁKOVÁ, M. A KOL.: Zjištění možností kontinuálního sledování ukazatelů (znaků) míry integrace cizinců prostřednictvím trhu práce České republiky. Praha : Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2002. ISBN 80-238-9829-0.
- [9] KLÍMA, J.; MACA, E.: The development of unemployment under conditions of an economic transformation in the Czech Republic. Acta univ. Agric. Et silvic. Mendel. Brun., 2002, L, No. 2, s. 53-64, ISSN 1211-8516.
- [10] KLÍMA, J.; PALÁT M.: Rates of employment and unemployment in the EU and the associated countries of EU. Agri. Economics. 50, 2004 (7): s. 285-292. ISSN 0139-570X.
- [11] KOTÝNKOVÁ, M.: Dlouhodobá nezaměstnanost a koncept flexicurity. Národní pojištění, 2007, roč. 38, č. 12, s. 20-22. ISSN 0323-2395.
- [12] KOTÍKOVÁ, J., VESECKÁ, S.: Marginalizované skupiny. In: Vývoj institucionálního rámce fungování české ekonomiky a vstup do EU. Antonín Slaný, a kol. Brno: Masarykova univerzita, 2004: s.171-192. ISBN 80-210-3325-8.
- [13] KUBICOVÁ, A.: Poradenství pro nezaměstnané jako nástroj aktivní politiky zaměstnanosti. Vstup do Evropské unie a očekávané změny na trhu práce. Sborník textů. 7 s. Národní vzdělávací fond, Národní informační středisko pro poradenství, Praha 2003. ISBN 80-86728-05-6.
- [14] MAREŠ, P.: Nezaměstnanost jako sociální problém. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. 172 s. ISBN 0-86429-08-3.
- [15] PALÁT, M.: Vývoj míry zaměstnanosti a nezaměstnanosti ve vybraných zemích EU. MendelNet 2004. 7 s. MZLU v Brně, Brno 2004. ISBN 80-7302-088-2.
- [16] PALÁT, M.: Vývoj měr nezaměstnanosti s ohledem na růst reálného HDP v České republice a Evropské unii. In: Firma a konkurenční prostředí 2009 – 1. část. 1. vyd. Brno: MSD, spol. s r. o., s. 127-132. ISBN 978-80-7392-084-5.
- [17] SOJKA, M.; KLÍMA, J.: Problematika nezaměstnanosti ve světle soudobých ekonomických teorií. Může pomoci při vysvětlení vývoje nezaměstnanosti v České republice hypotéza hystereze? Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Firma a konkurenční prostředí, PEF MZLU Brno březen 2003, s. 108-114. ISBN 80-7157-695-6.
- [18] SIROVÁTKA, T., MAREŠ, P.: Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika. Brno: Masarykova univerzita Brno, 2003. ISBN 80-210-3048-8.
- [19] SIROVÁTKA, T.; ŘEZNÍČEK, I.: Dlouhodobá nezaměstnanost a záchranná sociální síť. Brno: Masarykova univerzita Brno, 1995. ISBN 80-210-1246-3.
- [20] VARADZIN, F.; BŘEZINOVÁ, O.: Hledání ve světě ekonomie (věda, metodologie, ekonomie). Praha : Professional Publishing, 2003. 306 s. ISBN 80-86419-56-8.
- [21] ČSÚ: Způsob a doba hledání zaměstnání [online]. Dostupný z: <[http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/t/FA00348C9E/\\$File/310309146.pdf](http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/t/FA00348C9E/$File/310309146.pdf)>.
- [22] ČSÚ: Česká republika: hlavní makroekonomické ukazatele [online]. Dostupný z: <[http://czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/\\$File/HLMAKRO.xls](http://czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/$File/HLMAKRO.xls)>.
- [23] ČSÚ: Vývoj ekonomické aktivity obyvatelstva ve 4. čtvrtletí 2008 [online]. Dostupný z: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/ainformace/754E003FC0B8>>.
- [24] KONŮPKOVÁ, L. A KOL.: Dlouhodobá nezaměstnanost a hystereze na trhu práce. 2007. Dostupný z: <<http://nb.vse.cz/~lapacekm/Prace/1430/hystereze.pdf>>.

Kontaktní adresa – Contact address

Ing. Milan Palát, Ph.D.
PEF, Ústav ekonomie
Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně
Zemědělská 1, 613 00 Brno
email: mpalat@mendelu.cz